

VIZIUNE STRATEGICĂ ȘI COERENTĂ PENTRU SECTORUL CULTURAL COD SIPOCA: 709/ MYSMIS2014+: 129541

Cadrul strategic european și național

Sinteză

Introducere

Cadrul strategic european și național fixează pilonii principali pe care se va construi „Strategia Sectorială în Domeniul Culturii pentru perioada 2023-2030”. O mare parte dintre obiectivele strategice europene și naționale vor fi integrate în noua strategie în domeniul culturii ținând cont de specificul cadrului de reglementare și de practicile culturale existente. Scopul principal al prezentei analize a fost acela de a reuni într-un singur document imperativele și recomandările aplicate de toate statele membre, punând accent pe abordarea domeniului cultural ca domeniu transversal, cu o mare diversitate de activități și forme

MINISTERUL CULTURII

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020!

de expresie culturală producătoare de bunuri sau servicii culturale, reunite sub denumirea deja consacrată de *Sectoare Culturale și Creative (SCC)*, sectoare a căror definiție nu a fost încă adoptată într-un document oficial la nivel național.

Am urmărit, de asemenea, definiția specificului bunurilor / serviciilor culturale produse și identificarea punctelor de intersecție între diferitele sectoare economice și sociale cu sectoarele culturale și creative. În toate strategiile europene recunoașterea SCC-urilor este o realitate asimilată, iar abordarea din perspectiva funcțiilor Culturii (Creație / Producție / Diseminare / Educare / Prezervare / Management) a fost în subliniată în aproape toate strategiile la nivel european.

În România, recunoașterea rolului activ și potențialul economic al SCC-urilor s-a oprit la studiile INCFC¹ și la un Memorandum pentru recunoașterea acestor sectoare neadoptat de Guvern din anul 2017.

Proiectul „Viziune strategică și coerentă pentru Sectorul Cultural” va recupera cele mai importante principii, definiții și clasificări din ultimii ani și va reprezenta primul document programatic modern care reunește activitățile din care rezultă bunuri și servicii culturale, din mediul public și privat, din perspectiva celor patru categorii de resurse esențiale producției și din perspectiva funcțiilor lor sociale.

Metodologie

Metodele de cercetare utilizate în analiza cadrului strategic au fost calitative și au inclus analiza de conținut și analiza documentelor oficiale.

I. Analiza cadrului strategic european și Agenda 2030 pentru Dezvoltare Durabilă

O nouă agendă europeană pentru cultură include trei obiective strategice:

4.1 Dimensiunea socială - valorificarea potențialului culturii și al diversității culturale pentru coeziunea și bunăstarea socială

¹ „Sectoarele Culturale și Creative din România. Importanța economică și contextul competitiv” - 2015; „Cartea Albă pentru activarea potențialului economic al SCC din România” - 2016

4.2 Dimensiunea economică - sprijinirea creativității bazate pe cultură în domeniul educației, al inovării, al creării de locuri de muncă și al creșterii

4.3 Dimensiunea externă - consolidarea relațiilor culturale internaționale

Concluziile Consiliului cu privire la Planul de lucru în domeniul culturii pentru perioada 2019-2022 pun accent pe:

- durabilitatea patrimoniului cultural;
- coeziunea și bunăstarea socială;
- egalitatea de gen;
- relațiile culturale internaționale.

Tema relațiilor internaționale este detaliată în *Comunicarea comună către Parlamentul European și Consiliu - Către o strategie a UE pentru relațiile culturale internaționale* din iunie 2016 și *Concluziile Consiliului privind o abordare strategică a UE cu privire la relațiile culturale internaționale și un cadru de acțiune* din 8 aprilie 2019.

Alte teme care au fost abordate în documentele strategice europene au în vedere generația tânără, democrația, mass-media și audio-vizualul.

Sunt continuate acțiunile din cadrul *Capitalelor europene ale culturii* dar au apărut și inițiative noi cum este *Noul Bauhaus European* sau *Valorificarea la maximum a potențialului inovator al UE*. Un plan de acțiune privind proprietatea intelectuală care să sprijine redresarea și reziliența UE.

Agenda 2030 pentru Dezvoltare Durabilă

Document adoptat în anul 2015, Agenda 2030 pentru Dezvoltare Durabilă reprezintă un plan de acțiune prosperitate, prin care se urmărește consolidarea păcii universale și asigurarea unei libertăți mai mari². Documentul include 17 obiective de dezvoltare durabilă și 169 ținte, pornind de la Obiectivele de Dezvoltare ale Mileniului și având ca scop soluționarea diverselor probleme existente la nivel mondial și național. Obiectivele și țintele sunt integrate și indivizibile și asigură echilibrul între cele trei dimensiuni ale dezvoltării durabile: **economică, socială și de mediu**. Ele vor orienta acțiunile din următorii ani.

Obiectivele de dezvoltare durabilă au un caracter global și sunt universal aplicabile, în funcție de diferitele realități, capacități și niveluri de dezvoltare naționale și cu respectarea politicilor și priorităților naționale. Fiecare guvern va decide modul în care aceste ținte globale și aspirații ar trebui să fie integrate în procesele de planificare, în politicile și strategiile naționale.

La nivel european, *Rezoluția Consiliului privind dimensiunea culturală a dezvoltării durabile*, adoptată în 2019, confirmă angajamentul față de durabilitate și dedicarea pentru implementarea completă și rapidă a Agendei 2030 din partea Uniunii Europene.

Prin intermediul acestui document strategic, Consiliul Uniunii Europene își ia angajamentul să:

- Intensifice eforturile de promovare a dimensiunii culturale în dezvoltarea durabilă;
- Continue activitatea de integrare a politicilor și perspectivelor culturale în politicile naționale de dezvoltare durabilă;
- Revizuiască politicile culturale și cele aflate în strânsă legătură cu domeniul culturii pentru a le maximiza contribuția la durabilitate;
- Continue schimbul de informații și de bune practici, în spiritul învățării reciproce, cu privire la lecțiile învățate la nivel național;
- Se angajeze într-o guvernare participativă, multilaterală și integrată a culturii și a dezvoltării durabile, inclusiv prin sprijinirea inițiativelor de jos în sus ale organizațiilor culturale, ale SCC-urilor și implicarea activă a cetățenilor, în special a copiilor și a tinerilor;

² Transformarea lumii noastre: Agenda 2030 pentru dezvoltare durabilă.

- Colaboreze îndeaproape cu alte instituții ale UE, precum și cu alte părți interesate pentru a debloca întregul potențial de durabilitate al culturii și, în special, cu Comisia în cadrul procesului de dezvoltare a planului de acțiune privind dimensiunea culturală a dezvoltării durabile;
- Înființeze un grup de lucru pentru metoda deschisă de coordonare în ceea ce privește dimensiunea culturală a dezvoltării durabile.

În cadrul Agendei 2030, sunt descrise cele 17 obiective împreună cu sub-obiective specifice și ținte de atins în anul 2030. Nu sunt precizați indicatori de evaluare și monitorizare. Din acest punct de vedere, stabilirea unor indicatori specifici reprezintă o provocare generală și, în particular, specifică pentru proiectul de realizare a *Strategiei sectorului cultural*.

Analiza obiectivelor incluse în *Agenda 2030* revelă faptul că **dimensiunea culturală nu este exprimată explicit în niciun obiectiv al Agendei, ci doar în sub-obiective**. În mod particular, sub-obiectivul 8.9 menționează cultura în relație cu **promovarea turismului durabil**, iar sub-obiectivul 11.4 vizează **consolidarea și protejarea patrimoniului cultural și natural al lumii**.

În continuare, a fost analizat modul în care fiecare obiectiv și sub-obiectiv se pot aplica domeniului culturii:

„Obiectiv 4. Asigurarea unei educații de calitate incluzive și echitabile și promovarea oportunităților de învățare pe tot parcursul vieții, pentru toți

„Obiectiv 4.4 Până în 2030, creșterea substanțială a numărului tinerilor și adulților care au competențe relevante, inclusiv competențe tehnice și profesionale, pentru angajare, ocupații decente și antreprenariat.”

Acest obiectiv și sub-obiectivul corelativ se pot aplica pe toate SCC prin îmbunătățirea sistemului de educație vocațională, a stimulării creativității, a instruirii competențelor tehnice și profesionale specifice, prin politicile și strategiile de angajare / promovare / remunerare, precum și în promovarea antreprenariatului în cadrul SCC și asigurarea accesului artiștilor la surse de finanțare și ocupații decente.

Indicatori propuși:

- Formare profesională și sistem educațional vocațional

- Numărul de COR-uri revizuite
- Indicatori relevanți pentru categoria de tineri
- Numărul de absolvenți din facultățile vocaționale
- Ocuparea forței de muncă în funcție de nivelul de educație
- Ocuparea forței de muncă în funcție de gen și caracteristicile selectate ale pieței muncii

„Obiectiv 8. Promovarea unei creșteri economice susținute, incluzive și durabile, a unei creșteri economice depline și durabile productivă și munca decentă pentru toți”

„Obiectiv 8.2 Atingerea unor niveluri mai ridicate de productivitate economică prin diversificare tehnologică și inovație, inclusiv prin o concentrare pe sectoare, cu o valoare adăugată înaltă și cu muncă intensivă.”

Datele arată o creștere anuală a valorii adăugate brute în condiții normale de desfășurare a activităților, respectiv în lipsa unor crize financiare sau de altă natură. Creșterea medie anuală în perioada 2015-2019 a fost de 14,6% pe an, iar în anul 2018 ponderea VAB a SCC în total VAB național a fost de 3,8%, în creștere față de anul 2015 (când aceasta a fost de 3,11%). SCC utilizează munca intensivă, caracterizată prin niveluri superioare ale productivității muncii. Acest indicator, ca raport între cifra de afaceri și numărul mediu de angajați a avut o creștere anuală de 4% în perioada 2011-2019³.

„Obiectiv 8.3 Promovarea politicilor orientate pe dezvoltare care susțin activitățile productive, crearea de locuri de muncă decentă, antreprenariat, creativitate și inovație, și încurajarea creării și dezvoltării întreprinderilor micro, mici și mijlocii, inclusiv prin accesul la servicii financiare.”

SCC se caracterizează prin spirit antreprenorial, demonstrat de creșterea numărului de firme în acest domeniu. Marea majoritate a acestor companii sunt întreprinderi mici și mijlocii, capabile să dezvolte noi produse și servicii și, astfel, să creeze noi piețe. De asemenea, aceste sectoare sunt capabile să atragă forță de muncă calificată și să creeze noi locuri de muncă, contribuind astfel la creșterea ocupării forței de muncă la nivel național.

Din punct de vedere al instrumentelor de finanțare, acestea nu au avut o continuitate de-a lungul timpului (de exemplu în ultimii 5 ani). Au existat programe dedicate antreprenoriatului, dar fără a promova o repetare anuală (vezi programul START-UP

³ În anul 2020 a avut loc o scădere a valorii indicatorilor economici având în vedere impactul deosebit al pandemiei COVID-19.

Nation). Sunt necesare programe sau instrumente de finanțare dedicate SCC - care să fie, eventual, diversificate, de exemplu lansarea de programe de finanțare pentru tineri (vârsta 18-35 ani) care sunt asociați sau administratori de societăți comerciale și ONG, precum și PFA, II sau alte forme de constituire.

„Obiectiv 8.9 Până în 2030, elaborarea și punerea în aplicare a politicilor pentru promovarea turismului durabil care creează locuri de muncă și promovează cultura și produsele locale.”

Obiectivul și sub-obiectivele menționate anterior se pot aplica din perspectiva faptului că acestea sunt sectoare cu o valoare adăugată înaltă, sunt caracterizate de o mare diversitate, cu o intensă aplicare a tehnologiei și inovației.

Indicatori propuși:

- Scorul de vitalitate culturală a orașelor din România (sursa datelor: INCFC)
- Creșterea productivității muncii cu 4% pe an. Productivitatea muncii reprezintă raportul dintre cifra de afaceri și numărul mediu anual de angajați.
- Perfecționarea forței de muncă: participarea a 10% din numărul de angajați SCC la programe de formare profesională.
- Creșterea numărului de start-up-uri inovative: minim 100 pe an.
- Creșterea PIB în cadrul SCC cu minim 10% pe an⁴.
- Adaptarea și multiplicarea instrumentelor de finanțare pentru SCC: 1 schemă de ajutor de stat pentru acest domeniu și 1 program de finanțare pentru tineri care activează în cadrul SCC
- Dezvoltarea meșteșugurilor și activităților culturale locale: alocarea de fonduri naționale și locale pentru acest scop

„Obiectiv 9. Construirea unei infrastructuri rezistente, promovarea unei industrializări incluzive și durabile și stimularea inovării”

„Obiectiv 9.1 Dezvoltarea unei infrastructuri de calitate, fiabile, durabile și rezistente, inclusiv infrastructura regională și transfrontalieră, pentru a sprijini dezvoltarea economică și bunăstarea, cu accentul pe accesul abordabil și echitabil pentru toți.”

⁴ Se referă strict la creșterea anuală a PIB SCC și nu a ponderii PIB SCC în PIB național.

Obiectivul este important și pentru că vizează o problemă critică în România legată de infrastructură și dotări/echipamente culturale care au urgentă nevoie de intervenție și reconsiderare, fiind direct legate de una din barierele de consum și de pierdere a patrimoniului dedicat.

Indicatori propuși:

- Număr de clădiri culturale cu un consum redus de energie
- Introducerea de tehnologii, utilaje și echipamente cu un grad redus de poluare în toate SCC-urile până în anul 2030

„Obiectivul 11. Asigurarea unor orașe și așezări umane favorabile incluziunii, sigure, rezistente și durabile”

„Obiectiv 11.3 Până în 2030, consolidarea unei urbanizări durabile, favorabile incluziunii și întărirea capacității de planificare urbană și management participative, integrate și durabile, în toate țările”

În cadrul acestui obiectiv se propune încurajarea și susținerea orașelor din România, în special cele cu un scor mare al vitalității culturale, pentru a participa la Rețeaua UNESCO - Creative Cities Network (UCCN)⁵, care este o platformă internațională de cooperare orientată spre inovare, formată din 246 de orașe din toate regiunile lumii. De exemplu, există 4 orașe participante din Polonia, 2 din Ungaria, 2 din Bulgaria și doar **unul din România.**

Indicatori propuși:

- Participarea a minim 5 orașe cu scor mare de vitalitate culturală în proiecte de urbanizare favorabile incluziunii și dezvoltării durabile

„Obiectiv 11.4 Consolidarea eforturilor de protejare și conservare a patrimoniului cultural și natural al lumii”

Administrarea patrimoniului reflectă pregnant modul în care administrația și oamenii se raportează la moștenirea culturală și se îngrijesc de valorificarea ei. Atenția acordată acestei dimensiuni este prima premisă a valorificării economice (monetizate) a

⁵ [Creative Cities | Creative Cities Network \(unesco.org\)](https://creativecommons.org/)

capitalului cultural. Monitorizarea implementării Legii 410 din 2005⁶, ca parte a contribuției României la implementarea prevederilor Convenției UNESCO din 2003 pentru salvagardarea patrimoniului cultural imaterial, prin care se recunoaște importanța patrimoniului cultural imaterial ca sursă principală a diversității culturale și motor al dezvoltării durabile.

Indicatori propuși:

- Sustenabilitatea patrimoniului pe baza Metodologiei UNESCO-CDIS (cultură pentru dezvoltare). Valoarea de bază a indicatorului variază de la 0 la 1, unde 1 reprezintă rezultatul ideal sau optim.

„11.7 Până în 2030, să asigure accesul universal la servicii sigure, incluzive și accesibile, ecologice și spații publice, în special pentru femei și copii, persoane în vârstă și persoane cu dizabilități;

România a făcut deja demersuri pentru includerea acestui obiectiv între prioritățile naționale pe fiecare sector de activitate, inclusiv pentru domeniul Cultură.

11.a Sprijinirea legăturilor pozitive economice, sociale și de mediu între zonele urbane, peri-urbane și rurale, prin consolidarea dezvoltării naționale și regionale de planificare națională și regională”

Indicatori propuși:

- Reabilitarea clădirilor și monumentelor istorice:
 - minim 10 clădiri și monumente istorice pe an din clasa A
 - minim 20 clădiri și monumente istorice pe an din clasa B
- Alocarea a minim 2% pe an din bugetul UAT pentru promovarea și conservarea patrimoniului cultural
- Alocarea a minim 7% pe an din bugetul UAT pentru activități culturale (inclusiv cheltuieli de promovare și conservare a patrimoniului cultural)
- Existența a cel puțin unei instituții cu atribuții în promovarea și conservarea patrimoniului cultural (cămin cultural, centru cultural, casă de cultură) la nivelul fiecărui UAT
- Actualizarea / achiziționarea echipamentelor culturale cu care sunt dotate spațiile de desfășurare a activităților culturale pentru toate instituțiile cu atribuții în promovarea și conservarea patrimoniului cultural, până în anul 2030

⁶ [Microsoft Word - L410-2005-PatrimoniulImaterial.doc \(unesco.org\)](#)

- Încadrarea / alocarea de resurse umane specializate și formarea continuă în toate instituțiile culturale cu atribuții în promovarea și conservarea patrimoniului cultural, până în anul 2030.

„Obiectiv 12. Asigurarea unor modele de consum și producție durabile

12.1 Implementarea Cadrului de programe pe 10 ani de programe de consum durabil și modele de producție durabilă

12.5 Până în 2030, reducerea substanțială a generării deșeurilor prin prevenire, reducere și reciclare a deșeurilor și reutilizarea acestora.

12.7 Promovarea practicilor de achiziții publice sustenabile, în conformitate cu condițiile și prioritățile naționale.

12.b Elaborarea și punerea în aplicare a instrumentelor de monitorizare a impactului dezvoltării durabile pentru turismul durabil, care creează locuri de muncă și promovează cultura și produsele locale.

12.8 Până în 2030, asigurarea informațiilor relevante și a conștientizării oamenilor despre dezvoltarea durabilă și stilul de viață în armonie cu natura.”

Indicatori propuși:

- Participarea incluzivă la activitățile culturale⁷:
 - Frecvența participării la activități culturale în ultimele 12 luni în funcție de sex, vârstă, nivel de studii și tip de activitate
 - Frecvența practicării activităților artistice în funcție de sex, vârstă și nivel de studii
- Alocarea a minim 3% din bugetul lunar al gospodăriilor pentru bunuri și servicii culturale

„Obiectivul 17. Consolidarea mijloacelor de punere în aplicare și revitalizare a parteneriatului global pentru dezvoltare durabilă

⁷ [Database - Culture - Eurostat \(europa.eu\)](https://ec.europa.eu/eurostat/tgm/table.do?tab=table&init=1&language=en&plugin=1)

17.17 Încurajarea și promovarea unor parteneriate eficiente în domeniul public, public-privat și al societății civile, pe baza experienței și strategiilor acestora de a obține resurse”

Prin acest obiectiv sunt încurajate formarea de parteneriate public-privat la nivel internațional. Poate fi promovată și încurajată participarea la sesiunile de lucru ale Comitetelor Patrimoniului Mondial care oferă o platformă pentru firme, fundații și parteneri instituționali pentru a împărtăși experiențele lor și a discuta contribuțiile lor la activitățile de conservare și promovare a patrimoniului mondial.⁸

Indicatori propuși:

- Minim 2 participări pentru fiecare regiune de dezvoltare economică în parteneriate internaționale care să includă și instituții culturale.

II. Analiza cadrului strategic relevant la nivel național

Strategii de dezvoltare și economice

Strategia generală de descentralizare (HG nr. 229/2017) își propune:

⁸ Vezi ultima sesiune la UNESCO World Heritage Centre - Extended 44th session of the World Heritage Committee.

- implicarea mai activă a tuturor factorilor de interes de la nivel local în dezvoltarea durabilă a comunităților locale;
- atragerea de fonduri europene nerambursabile de către autoritățile administrației publice locale, ca urmare a competențelor transferate în cadrul procesului de descentralizare;
- promovarea mai activă a unor instrumente existente sau potențiale de dezvoltare locală.

Aceste măsuri necesită și ajustări ale cadrului normativ pentru a reglementa competențele autorităților locale și capacitatea lor de a lua decizii în diversele domenii de acțiune culturale, atât pentru a evita o implementare care să producă efecte negative la nivelul comunităților, cât și pentru respectarea directivelor europene privind protejarea patrimoniului construit.

Planul Național de Redresare și Reziliență

Prima Reformă a Planului Național de Redresare și Reziliență este legată de operaționalizarea Organizațiilor de Management al Destinației și include două investiții majore:

11. Promovarea celor 12 rute turistice/culturale
12. Modernizarea/crearea de muzee și memoriale

Reforma a treia din cadrul secțiunii turism - cultură a PNRR vizează reformarea sistemului de finanțare a sectorului cultural prin:

- crearea unui cadru juridic și administrativ mai stabil, predictibil și sustenabil pe termen lung pentru sectorul cultural non-public (privat/independent) și pentru lucrătorii culturali;
- crearea de instrumente de colectare de date care să permită, pe viitor, politici publice bazate pe aceste date;
- demararea unui proces care să contribuie la dezvoltarea socio-educățională și culturală a ruralului și urbanului mic, prin reducerea decalajelor față de urbanul mare.

În cadrul acestei reforme investițiile sunt:

- creșterea accesului la cultură în zonele defavorizate din punct de vedere cultural;
- dezvoltarea unui sistem digital pentru procesele de finanțare a culturii;
- accelerarea digitalizării producției și distribuției de filme.

Strategia de dezvoltare teritorială a României - România policentrică 2035

Strategia de dezvoltare teritorială a României include patru piloni de acțiune:

- Accesibilitate și mobilitate;
- Zone funcționale urbane;
- Resurse naturale și culturale;
- Cooperare teritorială.

În cadrul strategiei este stabilit un set de criterii pentru prioritizarea investițiilor în infrastructură culturală. Criteriile de alocare a investițiilor în infrastructura culturală se declină la nivel județean și la nivel de localitate:

- Criterii de prioritizare a infrastructurii la nivel județean: număr de muzee; număr de turiști; număr de locuri de muncă în instituții sau firme private din domeniul artei; număr de biblioteci publice; valoarea indicelui de dezvoltare umană locală; valoarea indicelui de sustenabilitate financiară a bugetului local.
- Criterii de prioritizare la nivel de localitate: numărul mediu de turiști; număr mediu de vizitatori în muzee; număr mediu de spectacole organizate; număr mediu de cititori activi în bibliotecile publice; valoarea indicelui de dezvoltare umană locală; valoarea indicelui de sustenabilitate financiară.

Strategia Națională pentru Competitivitate 2015-2020 propune „stimularea antreprenoriatului în industrii creative, prin crearea de incubatoare / clustere / acceleratoare și prin susținerea dezvoltării și înființării de firme în domeniul cultural și creativ.”

Strategii din domeniul culturii

În următoarea perioadă vor fi finalizate și publicate și cele două documente strategice privind Patrimoniul, elaborate la nivelul Ministerului Culturii: Strategia națională privind protejarea monumentelor istorice și Codul Patrimoniului.

Obiectivele specifice ale strategiei naționale privind protejarea monumentelor istorice sunt următoarele:

- Sistemizarea și simplificarea fondului legislativ activ din domeniul patrimoniului cultural național;

- Crearea cadrului strategic și operațional pentru realizarea de politici bazate pe dovezi în domeniul patrimoniului imobil.

Strategiile din domeniul turismului

Cele trei strategii din domeniul turismului și anume *Strategia de dezvoltare turistică a României 2019-2030*, *Strategia de dezvoltare a zonei Dunării* și *Strategia pentru Munții Carpați* vizează valorificarea patrimoniului cultural din perspectiva dezvoltării turismului și a comunităților locale.

Intersecția cu domeniul Culturii și cu Sectoarele Culturale Creative este menționată ca intenție, dar nu are ținte concrete sau direcții de acțiune, motiv pentru care documentul strategic pentru Cultură va deschide un capitol de strategii transversale pentru promovarea Turismului cultural care să promoveze și să valorifice patrimoniul național și local.

Strategii din domeniul educației și cercetării

Documentul strategic *România Educată 2018-2030* prezintă principalele obiective pe care sistemul educațional ar trebui să le atingă în următoarea perioadă.

Obiectivele sistemului de învățământ de bază (primar și secundar inferior) pentru perioada 2018-2030 (obiectivele 1, 5 și 6) vor fi congruente cu obiectivele acestei Strategii sectoriale în domeniul culturii.

În ceea ce privește obiectivele sistemului de învățământ secundar superior pentru perioada 2018-2030 (obiectivele 3,6 și 11), considerăm că specialiștii din cultură ar putea contribui la realizarea lor.

Obiectivele sistemului de învățământ terțiar pentru perioada 2018-2030 se aplică integral facultăților vocaționale care pregătesc viitorii specialiști din toate sectoarele culturale și creative.

Strategia Națională de Dezvoltare a Formării Profesionale Inițiale în Sistem Dual din România pentru Perioada 2020-2025 include obiective generale și specifice care se aplică inclusiv în sectoarele culturale și creative, în special din perspectiva obiectivului 4.1.

Strategia Națională pentru Învățământ Terțiar 2015-2020 a inclus, printre alte obiective generale, câteva obiective cu aplicare în sectoarele culturale și creative. Obiectivele „conectarea învățământului terțiar la mediul de afaceri și la societate pentru a stimula dezvoltarea” și „pregătirea forței de muncă pentru a genera creștere economică la nivel național și regional” pot fi incluse și dezvoltate în Strategia sectorială în domeniul culturii, iar implementarea lor se va realiza în parteneriat cu Ministerul Educației.

Strategia Educației și Formării Profesionale din România pentru Perioada 2016-2020 a inclus o serie de obiective strategice, cu aplicare inclusiv în sistemul de educație vocațional.

Pentru perioada 2022-2030 considerăm că este necesar să se continue implementarea obiectivului strategic 4 prin coordonarea acțiunilor Ministerului Educației cu cele ale Ministerului Culturii, în special pentru îmbunătățirea relevanței formării profesionale pentru piața muncii din sectoarele culturale și creative.

De asemenea, documentul strategic al Ministerului Culturii va propune câteva direcții concrete care să vizeze învățământul universitar vocațional, responsabil de pregătirea profesiilor culturale care necesită o urgentă revizuire și modernizare pentru a se adapta mai ușor pe piața muncii.

Strategia Națională de Cercetare, Dezvoltare și Inovare 2014-2020 evidențiază intersecții cu sectoarele culturale și creative la nivelul obiectivelor generale și specifice.

În propunerea de *Document Cadru privind Strategia Națională de Cercetare, Inovare și Specializare inteligentă 2021-2027* se pune accentul pe dezvoltarea sistemului de cercetare, și susținerea ecosistemelor de inovare asociate specializărilor inteligente prin dezvoltarea de centre de competențe tehnologice inclusiv pentru sectoarele creative, așa cum se menționează în Agenda strategică de cercetare.

Cercetarea culturală și cercetarea statistică a SCC nu se regăsesc printre obiectivele prioritare, dar aceste direcții necesare domeniului vor fi menționate în documentul strategic al Ministerului Culturii în urma deschiderii dialogului cu Ministerul Învățământului.

Alte Strategii trans-sectoriale

Strategia Națională privind Agenda Digitală pentru România 2020 include un capitol numit „TIC în cultură” care pornește de la obiectivele Agendei Digitale Europa 2020 legate de conservarea și promovarea patrimoniului european.

Strategia Națională în domeniul politicii pentru tineret 2014-2020 - Obiectivului specific „Facilitarea accesului tinerilor la consum de cultură și creație culturală de calitate” va trebui continuat în *Strategia sectorială în domeniul culturii pentru perioada 2023-2030*.

Orientări strategice naționale pentru dezvoltarea durabilă a zonei montane defavorizate (2014-2020) - având în vedere bogăția și diversitatea resurselor culturale tradiționale, precum și a formelor de expresie, în cadrul strategiei realizată de Ministerul Agriculturii pentru dezvoltarea zonelor montane defavorizate s-au stabilit o serie de măsuri pentru protejarea și valorificarea patrimoniului cultural imaterial, material și a creației contemporane.

Strategia națională privind drepturile persoanelor cu dizabilități 2021-2027 include un obiectiv specific referitor la creșterea accesului persoanelor cu dizabilități la activități culturale. Sunt promovate recunoașterea și susținerea identității culturale și lingvistice specifice, inclusiv a limbajului mimico-gestual și culturii persoanelor cu deficiențe de auz.

Strategia națională pentru prevenirea și combaterea antisemitismului, xenofobiei, radicalizării și discursului instigator la ură aferentă perioadei 2021-2023 include două obiective specifice cu aplicare în domeniul culturii:

„Obiectiv Specific nr. 2.5: Creșterea rezilienței instituțiilor de cultură în fața amenințărilor antisemitismului, xenofobiei, radicalizării și discursului instigator la ură.”

„Obiectiv Specific nr. 2.6: Sprijinirea manifestărilor culturale - religioase ale FCER - Cultul Mozaic care promovează dialogul interreligios, evidențiază contribuția comunităților evreiești în societatea românească, pun în valoare patrimoniul cultural - religios.”

Concluzii

Cadrul strategic european este unul cuprinzător și oferă suficiente repere pentru Strategia Sectorială în Domeniul Culturii. Sunt incluse o serie de obiective strategice dedicate pentru unele dintre SCC, însă o parte din aceste sectoare necesită o atenție mai

mare la nivel național, din pricina întârzierilor pe care le are România în statutarea unor concepte importante (ca de exemplu, recunoașterea și definirea a ceea ce înseamnă SCC în România).

Cadrul strategic național fixează obiective strategice ce pot fi aplicate în SCC și care vor fi preluate în noua strategie în domeniul culturii, în special cele trans-sectoriale.

Pentru obiectivele strategice aflate la intersecția sectoarelor economice, sociale și culturale, Ministerul Culturii va iniția direcții strategice transversale care să permită comunicarea și colaborarea mai directă în special cu ministerele de care depind:

- Formarea specialiștilor din SCC și dezvoltarea competențelor manageriale ale acestora (învățământul vocațional) și formarea continuă coroborată cu programe de specializare;
- Dezvoltarea infrastructurii, modernizarea dotărilor și implementarea noilor tehnologii și digitalizarea unor procese de producție sau servicii;
- Surse de finanțare pentru antreprenoriat care să contribuie la bunăstarea comunităților locale și responsabilizarea acestora față de patrimoniul național și de beneficiile SCC.

Analizele strategiilor europene și naționale au relevat probleme legate de cadrul de reglementare și abordare a domeniilor și sub-domeniilor de activitate culturală la nivel național privind:

- Rolul și locul SCC;
- Recunoașterea și includerea sectoarelor care își desfășoară activitatea în mediul privat;
- Definirea și statutul profesiilor culturale;
- Instrumente de finanțare specifice care să faciliteze includerea SCC ca pol de dezvoltare în sprijinul comunităților;
- Responsabilizarea autorităților locale în raport cu patrimoniul cultural și cu administrarea instituțiilor publice pe care le au în subordine;
- Accelerarea introducerii unui management cultural specializat bazat pe performanță și renunțarea la practicile tradiționale de politizare a instituțiilor culturale.

ANALIZĂ SWOT

PUNCTE TARI:

- Existența unor documente programatice esențiale la nivel european (CE) și nivelul statelor membre (UE).
- Existența unui organism abilitat responsabil de elaborarea politicilor și strategiilor culturale la nivel național (MC).
- Existența unor documente anterioare cu valoare de analiză și mapare a capacității sectorului cultural (strategiile Culturii 2007-2013, 2014-2020 și o actualizare nefinalizată 2016 - 2022).
- Existența unui Institut cu misiune și resurse specializate pentru fundamentarea și redactarea documentului strategic.
- Existența unui parteneriat formal activ între reprezentantul MC (UMP) și INCFC.
- Existența unor specialiști în mediul instituțional și în societatea civilă cu competențe sectoriale solide.
- Existența unor studii anterioare care clarifică și validează ipotezele de cercetare (publicate de INCFC).
- Capacitatea de sinteză și competențele INCFC pentru utilizarea datelor statistice.

PUNCTE SLABE:

- Lipsa unor documente programatice cu valoare de reper stabil pentru elaborarea documentului strategic (nu există o politică publică pentru domeniul culturii, iar Strategiile anterioare menționate nu au fost adoptate oficial).
- Formulări confuze și dezagregate în Programul de guvernare în capitolele destinate culturii. Enunțurile de politică culturală sunt formulate ca niște direcții de acțiune strategică și ca programe, nu ca principii de transpus într-o politică culturală.
- Lipsa unui document programatic sau act oficial de asumare pentru recunoașterea Sectoarelor Culturale Creative - ceea ce îngreunează sarcina Strategiei.
- Abandonarea de către conducerile succesive din ultimii ani a misiunii și obiectivelor specifice Ministerului Culturii și înlocuirea responsabilității pentru domeniu cu micro-managementul instituțiilor din subordine.

OPORTUNITĂȚI:

- Maturizarea mediului cultural și a inițiativelor de intervenție culturală din mediul privat.

- Gradul crescut de agregare a mediului privat în domeniile de acțiune culturală.
- Schimbare de atitudine față de cultură și beneficiile ei în termeni sociali și economici.
- Interesul manifest al tuturor actanților din spațiul public.

AMENINȚĂRI:

- Schimbările politice și a direcțiilor de interes, schimbarea prematură a factorilor de decizie esențiali (miniștri, secretari de stat).
- Fractura între mediul politic și realitatea culturală.
- Continuarea ignorării potențialului economic al SCC.
- Relația deteriorată între ministere care ar trebui să conlucreze pentru direcțiile strategice.
- Lipsa competențelor privind politicile culturale la nivelurile superioare de decizie (comisii parlamentare, deputați, senatori).
- Constricția domeniului prin lipsa strategiilor de dezvoltare și absorbție a tinerilor.
- Rigiditatea învățământului vocațional.
- Continuarea ignorării importanței intersecțiilor culturii cu celelalte sectoare de activitate (Educație, Turism, Cercetare etc.).
- Politizarea excesivă a instituțiilor în care personalul de specialitate este înlocuit cu clientela politică fără competențe.

VIZIUNE STRATEGICĂ ȘI COERENTĂ PENTRU SECTORUL CULTURAL COD SIPOCA: 709/ MYSMIS2014+: 129541

Rezultatele detaliate ale Analizei funcționale a sectorului cultural se regăsesc în materialul integral realizat ca livrabil în proiectul Viziune Strategică și Coerentă pentru Sectorul Cultural, cod MySMIS129541/ cod SIPOCA 709, finanțat din Fondul Social European, prin „Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020”.

MINISTERUL CULTURII

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020!

